

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління та бізнесу

Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО БІЗНЕСУ**

(на матеріалах ТОВ «Будівельник»)

Виконав: здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти групи БЕБ

Спеціальності 051 «Економіка»

Освітньо-професійної програми «Економічна безпека»

Чумак Є.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник Тарасюк А.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(прізвище та ініціали)

Херсон 2021 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління та бізнесу

Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальності 051 Економіка

Освітньо-професійна програма: Економічна безпека

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Н.В. Шандова

« _____ » _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА СТУДЕНТУ

Чумак Єгору Миколайовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Забезпечення економічної безпеки підприємства малого бізнесу (на матеріалах ТОВ «Будівельник»)

керівник роботи Тарасюк А.В., доц., к.е.н.

затверджена наказом закладу вищої освіти від 24.09.2021 р. № 471-с

2. Строк подання студентом роботи 15.12.2021

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, планові та звітні показники діяльності ТОВ «Будівельник» за 2018-2020 р.р.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні основи економічної безпеки підприємств малого бізнесу

Аналітичні аспекти забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств

Організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 15 таблиць, 24 рисунки _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Тарасюк А.В., доцент</i>		
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Латкіна С.А., ст. викладач</i>		

7. Дата видачі завдання _____ .2021 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	25.09.2021 -05.10.2021	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	28.09.2021 -02.10.2021	виконано
3.	Написання I розділу	03.10.2021 – 25.10.2021	виконано
4.	Написання II розділу	26.10.2021 – 15.11.2021	виконано
5.	Написання III розділу	16.11.2021 – 30.11.2021	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	28.11.2021 – 30.11.2021	виконано
7.	Оформлення роботи	26.11.2021 – 01.12.2021	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	02.12.2021 – 05.12.2021	виконано
9.	Подання роботи на рецензування	06.12.2021 – 09.12.2021	виконано
10.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	15.12.2021	виконано
11.	Захист роботи в ДЕК	.12.2021	

Здобувач _____ Чумак Є.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Тарасюк А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра на тему «Забезпечення економічної безпеки підприємства малого бізнесу» містить 96 сторінок, 11 таблиць, 15 рисунків, 44 літературних джерела.

Об'єкт дослідження – економічна безпека товариства з обмеженою відповідальністю «Будівельник».

Предмет дослідження – управлінські відносини, що виникають в процесі забезпечення економічної безпеки малих підприємств.

Мета роботи – дослідження теоретичних аспектів забезпечення економічної безпеки підприємства малого бізнесу та розробка практичних рекомендацій щодо її забезпечення.

В роботі досліджено теоретичні основи економічної безпеки підприємств малого бізнесу, здійснено аналіз забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств, запропоновано організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств.

Практична значимість магістерської роботи укладається в тому, що запропоновані рекомендації можуть бути використані суб'єктами малого бізнесу для забезпечення економічної безпеки підприємства, результати отриманих в роботі досліджень сприятимуть переведенню економічних відносин на новий рівень взаємодії економічних агентів у відповідності з вимогами сучасної економіки за рахунок укріплення статусу підприємців.

Кваліфікаційна робота магістра виконана на основі матеріалів ТОВ «Будівельник» за 2018-2020 рр.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	9
1.1. Зміст і завдання економічної безпеки підприємств	9
1.2. Сутність економічної безпеки малих підприємств	17
1.3. Управління економічною безпекою підприємств малого бізнесу	26
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	35
2.1. Вплив умов зовнішнього середовища на діяльність будівельних підприємств	35
2.2. Аналіз економічних показників діяльності ТОВ «Будівельник»	43
2.3. Оцінювання показників безпеки діяльності ТОВ «Будівельник»	52
Висновки до розділу 2	61
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	63
3.1. Система забезпечення економічної безпеки підприємства	67
3.2. Формування системи показників економічної безпеки будівельних підприємств	74
3.3. Пропозиції щодо забезпечення економічної безпеки будівельного підприємства	80
Висновки до розділу 3	85
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93

ВСТУП

Процеси, що відбуваються в малому бізнесі, можуть впливати на ситуацію у великому бізнесі й усіх без винятку учасників ланцюжка формування вартості. Зворотне також справедливо, тому що наприклад, збої в цифровому секторі країни ставлять під загрозу функціонування банків, окремих організацій, органів державного сектору і т.д. Це обумовлює доцільність розробки системи моніторингу й керування ризиками, здатної швидко відгукуватися на трансформації соціальної й політичної кон'юнктури, економічних реалій, мати властивість саморегуляції, протистояти негативним факторам екзогенного й ендегенного походження. На сьогоднішній день в умовах проблемного стану значного числа вітчизняних підприємств, традиційний апарат керування ризиками й стандартні механізми менеджменту, в основному спрямовані на успішно функціонуючі організації, представляються малоефективними. Отже, впровадження й пошук інноваційних форм і методів керування, за допомогою яких можна прогнозувати тренди в розвитку й управляти ризиками компанії, що створюють загрозу ведення підприємницької діяльності, при цьому забезпечуючи необхідний рівень економічної безпеки, стає гостроактуальним завданням.

За умови кризи виникають нові виклики та ризики підтримки стабільного розвитку підприємств. Особливо гостро відчувають кризові прояви малі та середні підприємства, оскільки вони не здатні на належному рівні підтримувати функціонування системи підтримки економічної безпеки. У свою чергу, ці виклики та ризики, що формуються у зовнішньому та внутрішньому середовищі, каталізують загострення стану економічної безпеки малих та середніх підприємств. На жаль, наявні науково-методичні розробки з цих питань ґрунтуються в основному на механізмах управління економічною безпекою підприємств, які мають змогу будувати свою діяльність на основі прогнозів та актуарних розрахунках. Проте необхідно

розробити пропозиції з підтримки економічної безпеки малих та середніх підприємств, що функціонують в умовах кризи.

Актуальні проблеми організації системи управління економічною безпекою малих та середніх підприємства висвітлено у наукових працях І. Бланка, Л. Донець, Я. Жаліла, Т. Іванюти, О. Івченка, С. Кавуна, М. Камлик, О. Кириченка, Д. Ковальова, В. Мунтіяна, В. Пономаренко, Н. Реверчук, Т. Слободяник, М. Швеця, С. Шкарлета, О. Шнипка та інших науковців.

У сучасній економічній літературі дані з питань управління економічною безпекою малих та середніх підприємств представлені досить фрагментарно. Досить мало розвідок з питань підтримки належного рівня економічної безпеки на малих та середніх підприємствах. Існує нагальна потреба створення новітніх комплексних підходів управління економічною безпекою малих та середніх підприємств, у тому числі з урахуванням перспективних завдань стратегічного розвитку таких підприємств у конкретних соціально-економічних умовах.

Метою роботи є дослідження теоретичних положень, розробка методичних та практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки малих підприємств. Для досягнення поставленої мети дослідження вирішено такі завдання:

- дослідити зміст і завдання економічної безпеки малих підприємств;
- вивчити особливості управління економічною безпекою будівельних підприємств;
- дослідити фактори зовнішнього середовища, що впливають на економічну безпеку будівельних підприємств;
- провести оцінювання економічних показників діяльності та показники рівня економічної безпеки підприємства будівельної галузі;
- сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення рівня економічної безпеки будівельних підприємств.

Об'єкт дослідження – економічна безпека товариства з обмеженою відповідальністю «Будівельник» (далі – ТОВ «Будівельник»).

Предмет дослідження – управлінські відносини, що виникають в процесі забезпечення економічної безпеки малих підприємств.

У процесі дослідження використано: методи класифікації, економіко-статистичного моделювання, порівняльного оцінювання, що дозволили аргументувати основні результати кваліфікаційної роботи. Інформаційну базу дослідження склали фундаментальні і прикладні праці вітчизняних і закордонних учених з питань дослідження економічної безпеки, законодавчі і нормативні документи, офіційні дані державної статистики України, дані звітності будівельних підприємств, результати авторських досліджень, емпіричні дані по темі дослідження, викладені в монографіях, періодичних наукових виданнях, інформація з мережі Інтернет.

Практична значимість магістерської роботи укладається в тому, що запропоновані рекомендації можуть бути використані суб'єктами малого бізнесу для забезпечення економічної безпеки підприємства, результати отриманих в роботі досліджень сприятимуть переведенню економічних відносин на новий рівень взаємодії економічних агентів у відповідності з вимогами сучасної економіки за рахунок укріплення статусу підприємців.